

Aan College ter:	Kennisneming	d.d. 27 mei 2020
Eerder behandeld:	Nee	d.d. nvt
Notitie-opsteller:	art. 10.2.e pers gegevens	Publiceren in Kennisportaal:
Bijlagen:	2 (losse bijlagen) 1. Concept voorschriften opslag en afvoer groen afval bloembollenteelt in de keten (KAVB) 2. Groen- en houtafval als bron van azolen-resistente schimmel (eindconcept, CLM)	Ja, notitie
Akkoord Secretaris:		Consultatie: Nee

C337.I.04e Stand van zaken aanpak azolenresistentie *Aspergillus fumigatus*

Inleiding

Doel van deze notitie is om het College te informeren over de volgende zaken met betrekking tot de azolenresistentieproblematiek bij *Aspergillus fumigatus*:

- Huidige stand van zaken wat betreft de aanpak azolenresistentie in de 3 gevonden hotspots, bloembollenafval, houtafval en groenafval
- Uitleg waarom het college wel handelingsopties heeft wat betreft de hotspot bloembollenafval, maar dat deze opties er niet of zeer beperkt zijn bij de hotspots houtafval en groenafval
- Voorstel hoe er voor gezorgd kan worden dat het college bij besluiten over middelen op basis van azolen geattendeerd wordt via de oplegger

Als bijlagen worden het concept plan van aanpak van de KAVB en een concept-rapport van CLM over hout- en groenafval meegestuurd die wij recentelijk hebben ontvangen. Deze notitie bevat nog geen appreciatie van dit concept-rapport, maar vat wel de belangrijkste bevindingen en aanbevelingen samen. Het concept-rapport van CLM is nog vertrouwelijk en mag niet verder worden verspreid. Meer achtergrondinformatie over de problematiek van de azolenresistentie bij *Aspergillus fumigatus* is na te lezen in de notitie C322.I.05a.

Stand van zaken bloembollenafval

Er hebben een aantal bestuurlijke overleggen plaatsgevonden tussen Ctgb en KAVB en in maart dit jaar ook met de NVWA erbij. De KAVB heeft een plan van aanpak 'Concept voorschriften opslag en afvoer groen afval bloembollenteelt in de keten' gemaakt en heeft daarbij ook de keten van het bloembollenafval in kaart gebracht. KAVB heeft bij elke stap in de keten maatregelen beschreven die de problematiek van resistente *Aspergillus* kunnen verminderen en, daar waar het de teler betreft, opgenomen kunnen worden op het WG. De maatregelen zijn vooral gebaseerd op afdekken en snelle verwerking (korte opslagtijd) van het bloembollenafval. De hele afvalketen is diverser dan we in eerste instantie gedacht hadden, vergisters blijken bijvoorbeeld de belangrijkste spelers in de verwerking van bloembollenafval. In de diversiteit komen we ook in andere ketens (transport, afvalverwerking) en in andere wetgeving terecht. Dit betekent ook een andere basis voor handhaving. Een gezamenlijke werkgroep van KAVB, NVWA en Ctgb gaat het plan van de KAVB (schematisch) uitwerken wat betreft de juridische borging (wet- en regelgeving en de handhavende partijen). De aanpak van het bloembollenafval zal gefaseerd worden uitgevoerd. De werkgroep zal de

verschillende fasen in beeld brengen en de eerste fase uitwerken, inclusief de zinnen die het Ctgb op het WG kan zetten. Deze fase staat vooral in het teken van bewustwording, de keten in beweging zetten en de eerste uitwerking van de maatregelen voor de verschillende stappen in de keten (pré-certificering). In de tweede fase zal de juridische borging van de maatregelen worden verbeterd. De eerste fase zal dit najaar starten.

Stand van zaken overige hotspots

CLM doet onderzoek naar de hotspots hout- en groenafval in opdracht van Rijkswaterstaat. Recentelijk hebben wij het concept-rapport 'Groen- en houtafval als bron van azolen-resistente schimmel' voor commentaar ontvangen. Dit concept-rapport is als losse bijlage bij de notitie gevoegd en is betrouwbaar. In dit rapport is door de onderzoekers van CLM op basis van interviews met deskundigen en literatuuronderzoek een analyse gemaakt van het ontstaan en aanwezigheid van hotspots bij groencompostering en houtafval.

Ctgb heeft bijgedragen als deskundige op het gebied van de toelatingen en is lid van de klankbordgroep. Naar verwachting zal er naar aanleiding van de aanbevelingen en discussies in dit rapport nog een vervolgonderzoek plaatsvinden om in bepaalde stromen hout- en groenafval nog nadere metingen te verrichten. Verder noemt CLM nog enkele andere potentiële hotspots zoals afval van uien, die eerder niet zijn onderzocht. Hieronder in het kort de huidige kennis mbt houtafval en groenafval zoals beschreven in het concept-rapport en de aanbevelingen mbt overige potentiële hotspots, gebruik en toelatingen.

Houtafval

De hotspot 'houtafval' zoals gevonden in het fase I rapport (Verweij et al., 2017), betreft de opslag van (versnipperd) houtafval (B- en C-hout¹) bij biomassawerven. In het fase I onderzoek zijn slechts een paar analyses gedaan bij B en C-hout, maar werden hoge percentages resistente schimmels aangetroffen bij lage concentraties azolen.

Het CLM rapport beschrijft de houtafvalketen met ontdoeners, inzamelaars/bewerkers en de afzetmarkt (recyclingbedrijven en energiebedrijven) en heeft kwantitatieve cijfers over hoeveelheden en stromen afvalhout verzameld. C-hout betreft slechts een relatief kleine stroom dat op een dertigtal werven wordt verzameld (meestal onder dak). Het C-hout gaat vrijwel allemaal per vrachtwagen naar Duitsland om daar te worden verbrand en slechts een klein deel wordt versnipperd voordat het wordt afgezet.

CLM stelt in het rapport: 'Verdere inzichten in deze keten zijn nog te beperkt om vast te stellen in welke mate deze hot spot een belangrijke bron is van resistente Aspergillus-sporen'. CLM beveelt aan om via monitoring vast te stellen welke afvalhopen (B- en/of C-hout) een bron zijn van resistente Aspergillus fumigatus en of deze hotspot te voorkomen is door kortere opslagtijd en/of het niet kleiner maken (versnipperen) van het hout waardoor broei mogelijk wordt voorkomen.

Groenafval

In het fase I rapport (Verweij et al., 2017) zijn ook bij enkele biomassawerven (composteringsbedrijven) metingen uitgevoerd in het groenafval en werden hoge percentages resistente Aspergillus schimmels aangetroffen in combinatie met (zeer) lage concentraties azolen (zoals prothioconazool en tebuconazool). Groenafval is vooral afkomstig uit openbaar groen (zoals bermmaaisel, blad- en snoeiafval) waar geen azolen gebruikt mogen worden. De metingen zijn echter verricht bij een paar biomassawerven waar ook agrarisch afval (niet zijnde vruchten, bollen, knollen) wordt verwerkt; mogelijk zijn de gemeten azolen afkomstig van deze relatief kleine afvalstroom in het groenafval. Ook maaisel van met azolen behandelde sport- en/of golfvelden zou een mogelijke oorzaak kunnen zijn.

In Nederland zijn 92 biomassawerven waar groenafval wordt opgeslagen en gecomposteerd. Naast deze grote locaties vindt ook lokaal opslag van groenafval plaats als tussenopslag door gemeenten, natuurorganisaties, waterschappen en boeren. Het aantal van deze 'kleine' opslagplaatsen wordt

¹ B-hout is hout dat is bewerkt (geverfd, gelakt of verlijmd) en C-hout is verduurzaamd hout.

geschat op 10.000 verspreid door heel Nederland. CLM adviseert om via monitoring vast te stellen welke groenafvalhopen die gecomposteerd worden een bron zijn van resistente *Aspergillus fumigatus* (alle biomassawerven of alleen die ook agrarisch groenafval verwerken). Daarnaast adviseert CLM om ook een aantal lokale, kleinere afvalhopen te bemonsteren om na te gaan in hoeverre deze een bron van resistente *Aspergillus* kunnen vormen. Deze monitoring zou moeten leiden tot het opstellen van adviezen om ontwikkeling en verspreiding te voorkomen.

Aanbevelingen met betrekking tot overige hotspots, gebruik en toelating

CLM beveelt aan om:

- het effect van de beoogde maatregelen in de bollenteelt nauwgezet te monitoren door metingen van azolen en van (resistente) *Aspergillus fumigatus*
- de bestrijdingsmiddelenindustrie aan te spreken op de sterk groeiende afzet van azolen in Nederland en mogelijk de toelating in gewassen en houtbehandeling aan te scherpen om het risico op ontstaan en verspreiding van resistentie te verminderen
- een monitoringsprogramma uit te voeren om azolen en resistente *Aspergillus* te meten in aardappel- en uienafval, bietenhopen en in vollegrondsgroenteafval
- informatie-uitwisseling door alle betrokken partijen waarbij coördinatie door de overheid plaatsvindt.

Handelingsopties College bloembollen-, hout- en groenafval

Er is een belangrijk verschil tussen de hotspot bloembollenafval aan de ene kant en de hotspots hout- en groenafval aan de andere kant. Het bloembollenafval bevindt zich in veel gevallen gedurende enige tijd (soms zelfs maanden) in zogenaamde wachthopen op het terrein van de toepasser van de azolen, de bloembollenteler. In het RIVM rapport zijn deze wachthopen in meer detail onderzocht en is bevestigd dat deze wachthopen inderdaad hotspots zijn voor azolenresistente *Aspergillus fumigatus*. De teler is als gebruiker van de azolen op de hoogte van het wel of niet aanwezig zijn van azolen in het bloembollenafval. De teler kan via het WG aangesproken worden met voorschriften die zorgen voor verantwoorde opslag en snelle afvoer (of compostering door de teler zelf) van deze wachthopen. Het College kan hier dus door middel van voorschriften op het WG restricties of voorwaarden opleggen, omdat de hotspot zich aan het begin van de keten bevindt bij de toepasser van de azolen. Echter om te voorkomen dat door voorschriften voor snelle afvoer vanuit de telers elders in de keten, bijvoorbeeld bij vergisters, nieuwe wachthopen zullen ontstaan zullen afspraken gemaakt moeten worden met partijen die verantwoordelijk zijn voor het transport en verwerking van dit afval. Dit wordt door de werkgroep van NVWA, KAVB en Ctgb in kaart gebracht.

De hotspots houtafval en groenafval bevinden zich op biomassawerven, waar deze afvalstromen liggen tot deze verwerkt worden bijvoorbeeld door verbranding of compostering. Deze hotspots bevinden zich dus veel verder in de keten dan het bloembollenafval. De biomassawerven zijn niet op de hoogte of het aangeboden hout- of groenafval in het verleden is behandeld met azolen. Deze afvalstromen zullen in de meeste gevallen ook niet aangeboden worden door de toepassers van de azolen. De biomassawerven kunnen dus niet aangesproken worden via voorschriften op het WG of SPC van de gebruikte middelen, wel via milieuregelgeving. Wat betreft het groenafval is bovendien nog onduidelijk uit welke stromen van dit afval de gemeten azolenresiduen afkomstig zijn, waardoor het op dit moment nog niet helder is welke maatregelen genomen kunnen worden. Bij hout is er bovendien sprake van import van verduurzaamd hout waarover cijfers ontbreken. Afvalverwerking en milieuregelgeving valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van I&W.

Wat kan het College wel doen: Ctgb houdt nauw contact met I&W, RWS en LNV met betrekking tot dit onderwerp. Ctgb kan, zodra het definitieve CLM-rapport er is, I&W en LNV verzoeken opvolging te geven aan de bevindingen uit het CLM onderzoek en de resultaten uit dit onderzoek en mogelijk vervolgonderzoek te delen met de Commissie en lidstaten voor zowel biociden als gewasbescherming. Deze informatie kan dan meegenomen worden bij de herbeoordeling van triazolonen en imidazolonen.

Pas als er meer helderheid is over welke toepassingen het betreft en duidelijk is dat andere manieren van opslag en verwerking van afval niet tot reductie van het probleem leiden kan het College inperking van het gebruik overwegen.

Interne borging aandachtspunt azolenresistentie in oplegger azolendossiers

Om het College goed te informeren in welke middeldossiers mogelijk azolenresistentie bij *Aspergillus fumigatus* een rol kan spelen zal er een signaal via de opleggers gegeven worden. Alhoewel azolenresistentie een humaan gezondheidsprobleem betreft, ligt de expertise op het gebied van resistentievorming en condities voor de groei van *Aspergillus fumigatus* in het milieu meer bij de aspecten 'werkzaamheid gewas' en 'werkzaamheid biociden'. In overleg met de toetsingskader coördinatoren en de betrokken aspecten zal besloten worden welk aspect het College in de nabije toekomst zal informeren dat een middel een triazool/imidazool betreft en of de condities van opslag en afvalverwerking mogelijk aanleiding geven tot een hotspot voor azolenresistente *Aspergillus*. Implementatie hiervan zal plaatsvinden in tweede helft 2020, gelijktijdig met de implementatie van de restrictiezinnen bij de bloembollenmiddelen.

De betreffende triazolen en imidazolen van biociden en gewasbeschermingsmiddelen zijn te vinden in tabel 2.1 en 2.2 van het CLM-rapport.

Voorstel

Het college neemt kennis van de huidige stand van zaken mbt azolenresistentie in de hotspots afval van bloembollen, hout- en groenafval en wordt geïnformeerd over de mogelijkheden tot handelen vanuit de toelating en attendering bij middelbesluiten via de opleggers. Ctgb houdt nauw contact met I&W, RWS en LNV met betrekking tot dit onderwerp. Ctgb kan, zodra het definitieve rapport er is, I&W en LNV verzoeken opvolging te geven aan de bevindingen uit het CLM onderzoek en de resultaten uit dit onderzoek (en mogelijk vervolgonderzoek) te delen met de Commissie en lidstaten voor zowel biociden als gewasbescherming.

art. 11.1 Intern beraad

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

CLM Onderzoek en Advies

Postbus:
Postbus 62
4100 AB Culemborg

Bezoekadres:
Gutenbergweg 1
4104 BA Culemborg

T 0345 470 700
www.clm.nl

art. 11.1 Intern beraad

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

[Redacted]

art. 11.1 Intern beraad

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

art. 11.1 Intern beraad

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

art. 11.1 Intern

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

art. 11.1 Intern beraad

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	6

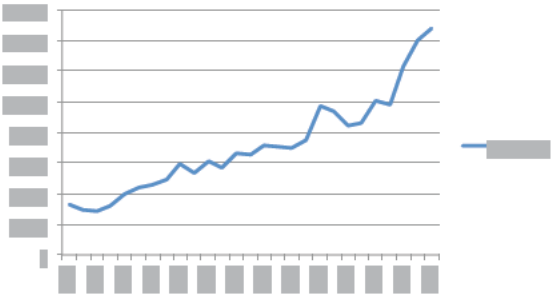
[redacted]		
[redacted]		
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]		
[redacted]		
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]
[redacted]	[redacted]	[redacted]

[redacted text block]

[redacted text block]

[redacted text block]

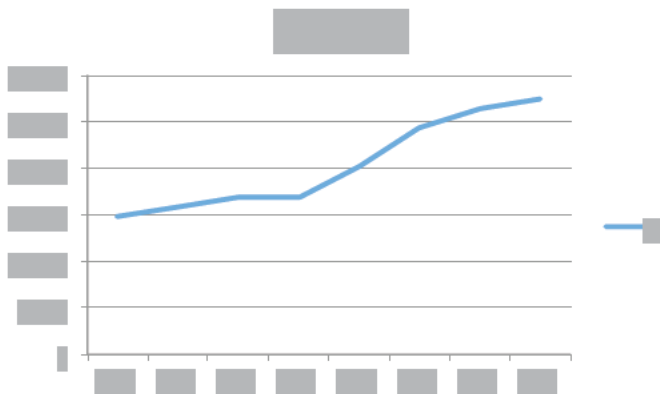
[redacted caption]

art. 11.1 Intern beraad

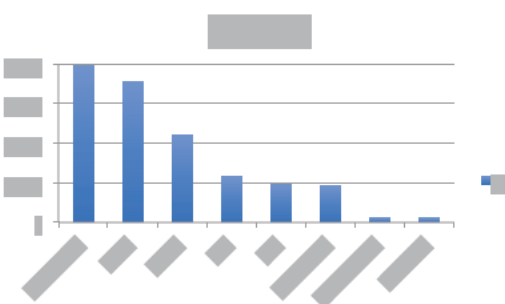
[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

art. 11.1 Intern

art. 11.1 Intern beraad

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Large redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

art. 11.1 Intern beraad

art. 11.1 Intern beraad

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

art. 11.1 Intern beraad

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

art. 11.1 Intern beraad

art. 11.1 Intern beraad

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted line]

art. 11.1 Intern beraad

[Redacted text block]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

s.

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]

art. 11.1 Intern beraad

Concept voorschriften opslag en afvoer groen afval bloembollenteelt in de keten

Aanleiding

Het RIVM heeft in de periode 2015-2019 twee onderzoeken uitgevoerd naar de relatie tussen het gebruik van specifieke azolen en het ontstaan van de resistente vorm van *Aspergillus fumigatus*. In de onderzoeken zijn meerdere hotspots voor het ontstaan van resistente vormen van *A. fumigatus* gevonden, waaronder de verwerking van houtafval en van afval uit de bollenteelt. In vervolg op het eerste onderzoek heeft de KAVB zich coöperatief opgesteld in het tweede onderzoek. De KAVB heeft als enige sector zich opengesteld voor het vervolgonderzoek waarvan het rapport in 2019 is gepubliceerd. De bloembollensector was in het tweede onderzoek alleen een casus en zijn mogelijke oplossingsrichtingen voor het voorkomen van de vorming en verspreiding van de resistente vorm van *A. fumigatus* alleen kwalitatief in beeld gebracht.

De KAVB heeft meermaals haar opstelling met het ministerie van LNV en het Ctgb gedeeld: de problematiek is breder dan alleen de bloembollensector en haar afvalketen en er moet nader onderzoek gedaan worden om te komen tot aantoonbaar effectieve maatregelen, die naleefbaar en, als het aan de orde is, handhaafbaar zijn. De *Aspergillus* problematiek vraagt een brede en integrale aanpak.

Onderstaande aanpak is opgesteld in samenwerking met LTO Nederland, Cumela, BVOR en Vereniging Afvalbedrijven.

Onderstaande voorschriften zullen aangepast worden op basis van ontwikkelde nieuwe kennis over *A. fumigatus* en bewezen effectieve maatregelen om de vorming en verspreiding van de schimmel te voorkomen.

Doel

Het voorkomen van de verspreiding van *A. fumigatus* door het nemen van maatregelen in de (groen)afvalketen met betrekking tot de opslag en afvoer van groenafval van bollenteeltbedrijven.

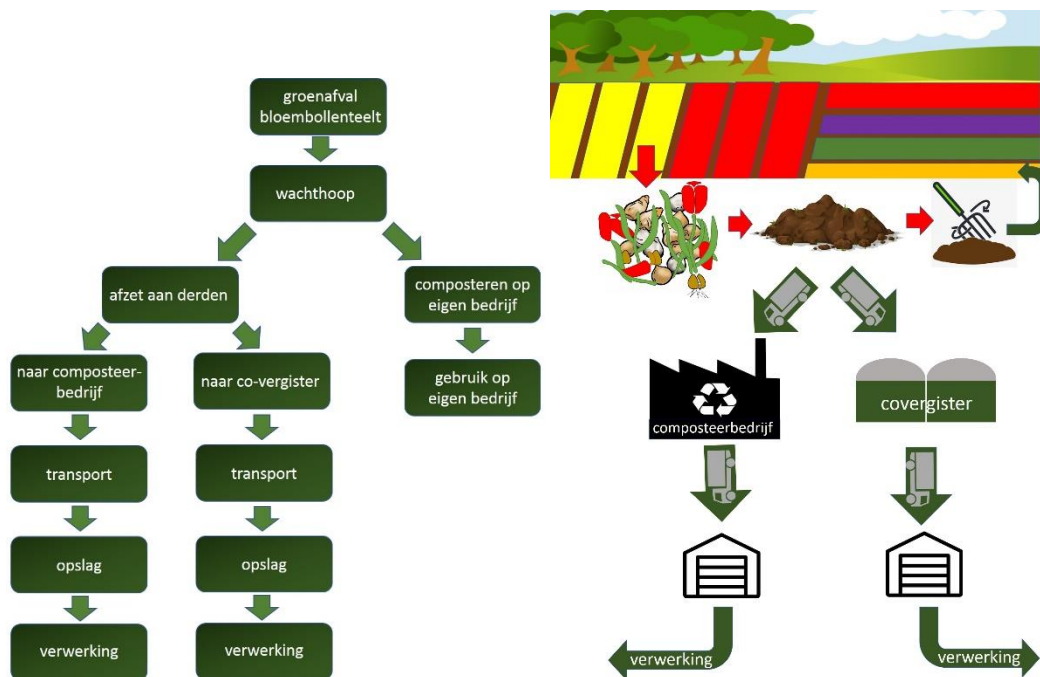
Bestemd voor

De voorschriften zijn bestemd voor:

- Bollenteeltbedrijven
- Door bloembollenteeltbedrijven ingehuurde dienstverleners, die actief zijn bij het hanteren en verwerken van groenafvalstromen, zoals omzetten en verkleinen
- Transportbedrijven
- Professionele composteerbedrijven
- Bedrijven met als nevenactiviteit composteren
- Bedrijven die co-vergisten
- Handhavende instanties (NVWA, omgevingsdiensten)

De keten van groen afval bloembollenteelt

De keten van groenafval van bedrijven in de bloembollenteelt is schematisch weergegeven in onderstaand stroomschema. Er zijn geen gegevens bekend van de omvang van de verschillende stromen en van het aantal betrokken bedrijven. Eerste inschatting is dat een 30-tal bedrijven hun groenafval op het eigen bedrijf composteren, de andere bedrijven laten het afval afvoeren. Een klein deel wordt verwerkt door een aantal professionele composteerbedrijven, het overgrote deel van het afval wordt vergist.

Uitgewerkte voorschriften opslag en afvoer

1. Bloembollenteeltbedrijven

a. Zelf composterende bedrijven

- Het zelf composteren vindt plaats bij bloembollenteeltbedrijven en bij loonwerkbedrijven.
- Zelf composterende bedrijven dragen er zorg voor dat de wachthoop, voordat de compostering start, geheel afgedekt is. Nieuwe aanvoer mag maximaal 2 weken niet afgedekt liggen.
- De bedrijven waarborgen de veiligheid voor hun medewerkers die met dit materiaal in contact komen. Dit doen zij op basis van op te stellen arbeidscatalogi en Stigas-informatie.
- De teeltbedrijven of de loonwerkbedrijven zijn verantwoordelijk voor het toepassen van de maatregelen. De handhaving kan liggen bij de NVWA.
- De communicatie naar bloembollenteeltbedrijven vindt plaats door de KAVB, die naar loonbedrijven door Cumela. Daarnaast kunnen deze organisaties handreikingen voor protocollen of werkwijzen voor op de bedrijven opstellen.

b. Bedrijven die afval laten afvoeren

Bedrijven die het afval laten afvoeren dragen er zorg voor dat:

- Afval na maximaal 2 weken op het bedrijf gelegen te hebben afgevoerd wordt, wat aangetoond kan worden op basis van overeenkomst met transportbedrijf, en verder begeleidingsformulieren, vrachtbrieven en facturen.
- Afval geheel afgedekt of anderszins geconditioneerd (zoals luchtdicht afgedekt, in container of binnen in een hal) wordt opgeslagen.
- Waarborgen de veiligheid voor hun medewerkers die met dit materiaal in contact komen. Dit doen zij op basis van op te stellen arbeidscatalogi en Stigas-informatie.
- De teeltbedrijven verantwoordelijk zijn voor het toepassen van de maatregelen op het teeltbedrijf. Het transportbedrijf is verantwoordelijk in het proces van transport en afvoer.

- De handhaving kan plaatsvinden door de NVWA.
- De communicatie naar bloembollenteeltbedrijven vindt plaats door de KAVB, die naar loonwerkbedrijven door Cumela. De communicatie naar de transportbedrijven vindt plaats door BVOR en Vereniging Afvalbedrijven. Daarnaast kunnen deze organisaties handreikingen voor protocollen of werkwijzen voor op de bedrijven opstellen.

2. Transportbedrijven

- a. De bedrijven dragen er zorg voor dat ze een intern protocol hebben waarin de waarborgen zijn vastgelegd voor het op een adequate wijze omgaan met groenafval van bollenteeltbedrijven is beschreven.
- b. De bedrijven dragen er zorg voor dat het groenafval zodanig wordt vervoerd dat het materiaal is afgedekt.
- c. De bedrijven dragen er zorg voor dat het afval direct naar de locatie van verwerking wordt vervoerd.
- d. De bedrijven kunnen op basis van hun administratie de herkomst en de bestemming van het groen afval aantonen.
- e. De bedrijven waarborgen de veiligheid voor hun medewerkers die met dit materiaal in contact komen.
- f. Het transportbedrijf is verantwoordelijk in het proces van transport en afvoer.
- g. De handhaving kan plaatsvinden door de NVWA of door ITL.
- h. De communicatie naar transportbedrijven vindt plaats door Cumela, BVOR en Vereniging Afvalbedrijven. Daarnaast kunnen deze organisaties handreikingen voor protocollen of werkwijzen voor op de bedrijven opstellen.

3. Gespecialiseerde composteerbedrijven en bedrijven met een composteren als nevenactiviteit

- a. De bedrijven dragen er zorg voor dat ze een intern protocol hebben waarin de waarborgen zijn vastgelegd voor het op en adequate wijze omgaan met groen afval van bollenteeltbedrijven is beschreven.
- b. De bedrijven dragen er zorg voor dat het afval maximaal 2 weken op het bedrijf ligt voor verwerking. Het afval wordt volledig afgedekt of anderszins geconditioneerd opgeslagen.
- c. De bedrijven kunnen op basis van hun administratie de herkomst en de periode van opslag voor verwerking aantonen.
- d. De bedrijven waarborgen de veiligheid voor hun medewerkers die met dit materiaal in contact komen.
- e. De handhaving kan plaatsvinden door de NVWA.
- f. De communicatie naar deze bedrijven vindt plaats door Cumela (composteren als nevenactiviteit), BVOR en Vereniging Afvalbedrijven (gespecialiseerde bedrijven). Daarnaast kunnen deze organisaties handreikingen voor protocollen of werkwijzen voor op de bedrijven opstellen.

4. Vergistingsbedrijven

- a. De bedrijven dragen er zorg voor dat ze een intern protocol hebben waarin de waarborgen zijn vastgelegd voor het op en adequate wijze omgaan met groen afval van bollenteeltbedrijven is beschreven.
- b. De bedrijven dragen er zorg voor dat het afval maximaal 2 weken op het bedrijf ligt voor verwerking. Het afval wordt bij volledig afgedekt of anderszins geconditioneerd (zoals luchtdicht afgedekt, in container of binnen in een hal) opgeslagen.
- c. De bedrijven kunnen op basis van hun administratie de herkomst en de periode van opslag voor verwerking aantonen.

- d. De bedrijven waarborgen de veiligheid voor hun medewerkers die met dit materiaal in contact komen.
- e. De handhaving kan plaatsvinden door de NVWA.
- f. De communicatie naar de vergistingsbedrijven vindt plaats door LTO Nederland.
- g. Daarnaast kan deze organisatie handreikingen voor protocollen of werkwijzen voor op de bedrijven opstellen.

Handhaving

Dit document is opgesteld met de genoemde brancheorganisaties die allen de problematiek onderkennen en hun verantwoordelijkheid willen nemen. Daarnaast nemen de bedrijven de serieus. Gezien dit draagvlak wordt ingezet op het komen tot afspraken op vrijwillige (maar niet vrijblijvende) basis. Voorgesteld wordt op deze basis te starten. Dit mede gezien de complexiteit met betreffende regelgevingen en bevoegde instanties.

De betrokken partijen gaan verder in gesprek over de toegevoegde waarde en mogelijkheden van certificering of andere vormen van standaardisatie.

Bovenstaande uitwerking is zo opgesteld dat het eenduidige aspecten voor handhaving bevat.

Kijkend naar het aspect vergunningen in het gehele proces, dan blijkt dat bepaalde onderdelen onder vergunningen vallen:

- Wachthopen van groen afval. Op basis van het Activiteitenbesluit vallen afvalhopen van meer dan 600 m³ onder de vergunningplicht. De gemeente en/of de omgevingsdienst zijn hierin verantwoordelijk;
- Gespecialiseerde composteerbedrijven. Deze bedrijven vallen onder de plicht van een milieuvergunning op basis van het Activiteitenbesluit.